

STENOMUSEN 21

MEDLEMSBLAD FOR STENO MUSEETS VENNER - MARTS 2003

En hund efter museumsoplevelser

Vinterferien bød på besøg af en sjælden museumsformidler: hunde.

Det var politiets sprængningshunde Blackie og Dolly, som var inviteret til museet for at vise, hvordan de finder våben og sprængstoffer. Politiassistenterne Claus Sørensen og Evald Munk havde gemt sprængstoffer på museet, og de fortalte blandt andet om arbejdet med at finde en egnet hund til dette specielle job.

Sprængningshunde bliver brugt til at gennemsnøge steder, så sikkerheden er i orden, når dronningen deltager i offentlige arrangementer, for eksempel for at åbne en udstilling eller ved besøg på virksomheder. Ved bombetrusler bliver hundene sat på eftersøgning, og de bliver også brugt til at lede efter våben ved ransagninger hos private.

Dolly og Blackie viste deres færdigheder og snuste sig frem til sprængstofferne, og de mange fremmødte kunne klappe dem. Desuden var der mulighed for at stille spørgsmål til politiassistenterne.

Hele vinterferien kunne børn lege sporhund og snuse sig frem til skjulte flasker i museets udstillinger. Ved at gætte duften i flaskerne deltog man i en lodtrækning med 3 flotte præmier. Der var ialt 1291, som deltog. De heldige vindere var: Johan Kølsen De Wit (6 år), Jacob Johansen (8 år) og Thea Bruun Rønsholdt (9 år). Tillykke til dem.

Fremmødte klapper Dolly, medens Evald Munk besvarer spørgsmål fra tilskuerne. (Foto: Hanne Teghhus)

Planetariet viste igen forestillingen for de mindste *Lillestump kigger stjerner*, og i skolestuen kunne man finde spændende eksperimenter. Museet havde 3503 gæster i vinterferien.

arj

Se flere billeder fra vinterferien på side 6.

STENOMUSEN

udgives af Steno Museets Venner.
Bladet udkommer 3 - 4 gange årligt. Det sendes til foreningens medlemmer, men kan frit hentes af alle i museets foyer. Stof kan sendes til Steno Museet.

Redaktion:

Knud Erik Sørensen (ansv.)

kes@kes.dk

Hans Buhl

stenohb@au.dk

Aase Roland Jacobsen

stenoarj@au.dk

Layout:

Knud Erik Sørensen

Tryk:

Clemenstrykkeriet, Århus.

STENO MUSEET

Danmarks Videnskabshistoriske Museum

C.F. Møllers Allé 100
Universitetsparken, 8000 Århus C
Tlf: 8942 3975, Fax: 8942 3995
E-mail: stenomus@au.dk
Web: www.stenomuseet.dk

Steno Museets Venner indkalder til ordinær generalforsamling
mandag den 31. marts 2003 kl. 19.30
på Steno Museet

Dagsorden:

1. Valg af ordstyrer.
2. Formandens beretning.
3. Fremlæggelse af regnskab.
4. Kontingent.
5. Orientering om aktiviteter på Steno Museet.
6. Valg af bestyrelsesmedlemmer.

Den nuværende bestyrelse består af Knud Erik Sørensen (formand), Hans Buhl (næstformand), Poul Gade (kasserer), Bjarning Grøn (sekretær) og Poul Hartvig. På valg er Poul Gade, Poul Hartvig og Bjarning Grøn.

7. Valg af bestyrelsessuppleanter.
Nuværende suppleanter er Christian Brahe Pedersen og John Frentz.
8. Valg af revisor og revisorsuppleant.
Nuværende revisor er C.M. Taisbak, og revisorsuppleant er Jesper Lützen.
9. Eventuelt.

Efter generalforsamlingen vil planetarieinspektør Aase Roland Jacobsen vise rundt i særudstillingen *Krudt og Kugler*.

Bestyrelsen

Planetarienytt

Vårstjerner

Tirsdag 18. marts afløses forestillingen *Vinterstjerner* af *Vårstjerner*.

Så er det tid til at høre fortællingen om Zeus' søn Herakles og hans første opgave: at dræbe den nemeiske løve. Vi hører om Berenikes Lokker og den græske myte om, hvordan mælkevejen blev til.

Fra den moderne astronomi fortælles om de mange galakser i Berenikes Lokker, forårsjævndøgn og dobbeltgalaksen M51 i stjernebilledet Jagthundene.

Stjernebilledet Påskeharen

Mange kender Påskeharen, som lægger chokoladeæg i

Dobbeltgalaksen M51. © NOAO, Kitt Peak

haven i påskedagene. Onsdag 16. april er der fuldmåneaften i planetariet. Klokken 20.00 og 21.30 fortæller planetarileder Ole J. Knudsen om, hvor

på stjernehimlen, man kan finde stjernebilledet Påskeharen og myten bag denne fortælling. Der slutes af med musik under stjernerne. arj

Nyt fra Steno Museets Venner

Med dette nummer af *Steno-Musen* følger årets boggave til medlemmer af Steno Museets Venner. Det drejer sig om bogen *Krudt og Kugler*; se side 5.

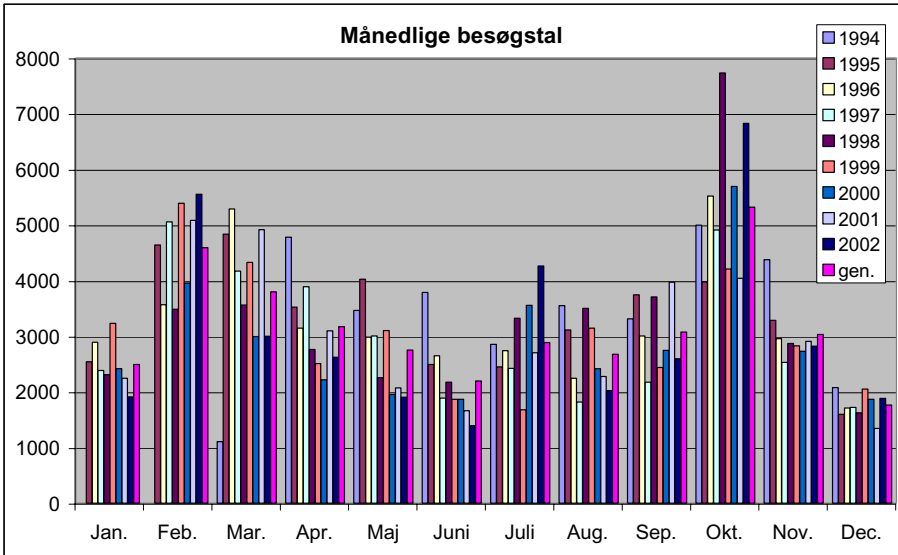
Som omtalt i *StenoMusen* nr. 19 har Steno Museets

Venner i 2002 udgivet *H.C. Ørsteds Selvbiografi*. Denne smukke bog kan købes for 65 kr. i museets butik, men bliver også på et tidspunkt til årets boggave.

I foreningens introduktionsfolder står blandt medlems-

goderne nævnt: “gratis eksemplar af foreningens bogudgivelser”. Denne passus er af nogle blevet fejlfortolket derhen, at medlemmer straks ved udgivelsen af en ny bog ville modtage et eksemplar heraf. sø

Lidt om besøgstal

År	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	Middel
Besøgstal	34294	40216	38694	35964	39298	36772	34420	36309	36786	36973

Steno Museet har haft næsten 37.000 gæster i 2002.

Sidste års besøgstal på 36.786 ligger meget tæt på gennemsnittet for de foregående 8 år. Mens det årlige besøgstal er ganske stabilt, er der ret store forskelle inden for de enkelte måneder. Eksempelvis havde vi sidste år den dårligst besøgte januar, maj og juni måned. Derimod var februar

og juli de bedst besøgte måneder.

Det er vanskeligt at forklare disse udsving, bortset fra at det gode juli-besøg givetvis kan tilskrives det våde sommervejr.

Skolebesøg

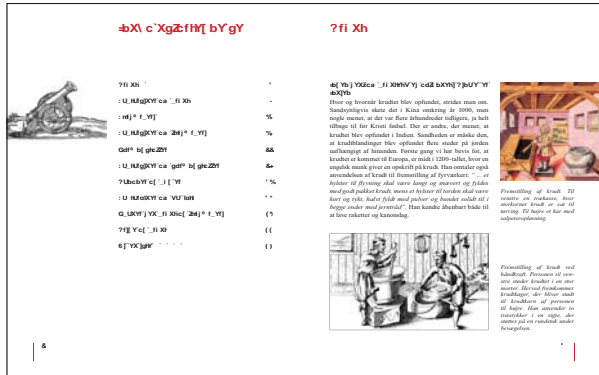
De sidste 4 år har vi lavet optælling af, hvor stor en del af museets gæster, der udgøres af skole- og gymnasieelever, som kommer gratis ind i for-

bindelse med undervisningen. De viser sig at udgøre ca. 1/3 af de besøgende.

I 2002 var andelen dog en anelse mindre. En mulig forklaring på dette kan være, at der var væsentlig færre skolebesøg i den periode sidste forår, hvor planetariet var lukket pga. reparation. En anden del af forklaringen kan være, at Nobeludstillingen ikke var specielt

Fortsættes næste side.

Ny bogudgivelse: Krudt og Kugler

I forbindelse med særudstillingen *Krudt og Kugler* er Steno Museet og Steno Museets Venner gået sammen om en bogudgivelse.

Bogen er forfattet af hovedkræfterne bag udstillingen,

Frede Storborg og Aase Roland Jacobsen. Den indeholder planchetekster og alle fakta-sider samt de fleste billeder fra udstillingen og er tilpasset, således at den også efter udstillingens ophør vil være aktuel. Hermed er det

muligt for alle interesserede og især gymnasielærere at hente faglig inspiration ved at kunne tage fakta-siderne med tilbage til brug i undervisningen. *arj*

ISBN 87-88708-28-4.
44 sider. Pris: 20 kr.

Lidt om besøgstal

Fortsat fra side 4.

rettet mod skolerne. Til gengæld har den så trukket flere "almindelige" besøgende.

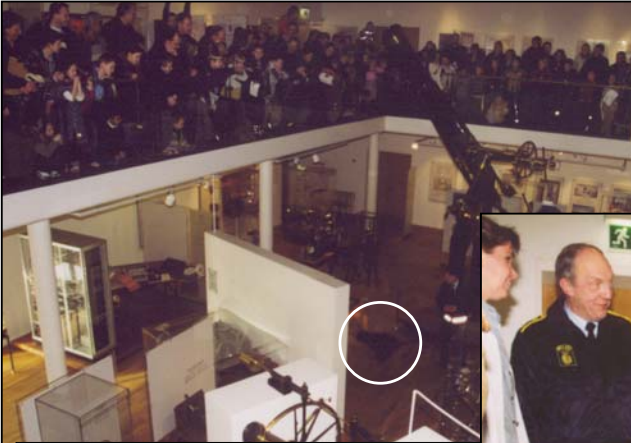
Hvem ser hvad?

Registreringen af skolebesøg er fordelt på klassetrin, bl.a. for at kunne se om en given særudstilling benyttes af bestemte klassetrin. Der er

generelt ikke nogen tydelig sammenhæng. Dog var der en klar overvægt af gymnasieelever fra 1. og 2. G til udstillingen *Sfærernes harmoni* om lyd og svingninger i 1999. Derimod benyttede de ikke udstillingen om tidsregning i år 2000 så meget som skoleeleverne. Skoleeleverne var også i klar overvægt til udstillingen om *Mad til mennesker* i 2001.

Det er endnu ikke muligt at sige noget entydigt om *Krudt og Kugler*. Der var overvægt af 6.-9. klasser før nytår. Derimod har der været en klar overvægt af gymnasieelever i januar. Vi forventer et fortsat godt undervisningsbesøg til udstillingen, da der stadig er mange, der henter de tilhørende opgaveark fra www.stenomuseet.dk/saerud. *hb*

Glimt fra vinterferiens aktiviteter på Steno Museet

Politiets sprængningshund Blackie (i den indsatte hvide cirkel) søger efter en skjult "bombe" i underetagen i den permanente udstilling, medens publikum ivrigt følger med fra 1. sal. (Foto: Hanne Tegllhus)

Sprængningshunden Dolly var populær - ikke mindst blandt de yngre besøgende på museet. (Foto: Hanne Tegllhus)

Den 9-årige vinder af vinterferiens "snusekonkurrence" Thea Bruun Rønsholdt modtog en flot præmie i form af sættet "Den lille kemiker". (Foto: Hanne Tegllhus)

Under arrangementet var der udlagt hundespor på museet.

Stenoforelæsninger 2003

Krudt og Kugler

I anledning af den aktuelle særudstilling handler Stenoforelæsninger i 2003 om krudt, fyrværkeri og sprængstoffer.

3. april

Museumsinspektør Th. Pedersen, Tøjhusmuseet: *Miner!*

Selvom miner i bund og grund bygger på fældens urgamle principper, var det først med den industrialiserede krigsførelse mod slutningen af det 19. århundrede, at miner fandt deres udbredelse som våben. I løbet af det sidste århundrede har minevåbnet gennemgået en løbende teknologisk udvikling og er blevet et af de mest

udbredte og farligste konventionelle våben. Forelæsningsen følger udviklingen af minevåbnet og sætter særligt fokus på minevåbnets fremtidige udvikling og anvendelse i væbnede konflikter set i lyset af de internationale bestræbelser for at begrænse brugen af miner.

8. maj

Militærlæge Svend Trier og militærlæge Finn Warburg: *Kugler og Krigskirurgi.*

Hvordan er soldater blevet behandlet på slagmarken siden krudtet og kanonens opfindelse? Hvordan ser slagmarkens førstehjælp ud anno 2002? Ovennævnte spørgsmål er to af flere spørgsmål,

som aftenens to foredrag vil belyse i ord, billeder og museumsgenstande. Militærlæge Svend Trier vil fortælle om instrumenter og behandling af skudsår fra de første kanoner til begyndelsen af 1900-tallet. Militærlæge Finn Warburg vil fortælle om udviklingen af den moderne krigskirurgi fra 1. verdenskrig op til vor tid. Under foredraget vil der blive forevist krigskirurgiske instrumenter fra Steno Museets samlinger.

4. september

Bernt Kure, Fregatten Jylland: *Søslag og søkanoner.*

2. oktober

Afdelingsingeniør Birger Rhe Hansen, Hærens Artilleriskole: *Fra moderne granatballistik til styrede granater.*

6. november

Overlæge, dr. med. Kim Frost, Øjenafdelingen, Århus Kommunehospital: *Skader efter fyrværkeri og eksplosioner.*

4. december

Planetarieleder Ole J. Knudsen, Steno Museet: *Raketprincip og rumfart.*

Tid, sted og pris

Stenoforelæsningerne foregår på museet kl. 19 - ca. 21. Dørene åbnes kl. 18.40 og lukkes præcist kl. 19.00.

Der kan tegnes abonnement til forårets forelæsninger for 400 kr. og til efterårets forelæsninger for 320 kr. ved henvendelse til Folkeuniversitetets kontor, Skt. Clemens Stræde 1, 8000 Århus C. Tlf. 86 19 05 66.

Der kan også købes billetter á 95 kr. (50 kr. for studerende) til enkelte forelæsninger. Disse billetter købes ved døren, men der kan i så fald ikke garanteres plads. Forudbestilling er dog mulig samme dag som forelæsningsen på tlf. 89 42 39 75 (Steno Museet) mellem klokken 10 og 16.

K

A

L

E

N

D

E

R

Fredag 11. oktober 2002 - søndag 19. oktober 2003

Krudt og Kugler – særudstilling om krudt og fyrværkeri: historie, kemi og anvendelse.

Søndag 16. marts kl. 12.00

Særarrangement om raketter med foredrag og demonstration v/ Danish Space Challenge.

Tirsdag 18. marts kl. 20.00 og 21.30

Fuldmåneaften i planetariet: *Forårshimlen*. Fortælling og musik under stjernerne.

Tirsdag 25. marts kl. 19.30

Jydsk Medicinhistorisk Selskab: 1) Stud.mag. Mette Høyrup: *Opfattelsen af tuberkulosen i Danmark 1850-1920*. 2) Sygeplejerske, fhv. forstander Aja Høy-Nielsen: *Livet på sanatoriet*.

Mandag 31. marts kl. 19.30

Generalforsamling i Steno Museets Venner.

Torsdag 3. april kl. 19.00

Stenoforelæsning ved museumsinspektør Th. Pedersen, Tøjhusmuseet: *Miner!*

Tirsdag 8. april - søndag 27. april

Særudstilling i skolestuen fra Forsvarets Oplysnings- og Velfærdstjeneste.

Onsdag 16. april kl. 20.00 og 21.30

Fuldmåneaften i planetariet: *Påskeharen - den vingeløse fugl på stjernehimlen*. Stjernemyten om påskeharen v/ planetarieleder Ole J. Knudsen med musik under stjernerne.

Torsdag 8. maj kl. 19.00

Stenoforelæsning ved militærlæge Svend Trier og militærlæge Finn Warburg: *Kugler og Krigskirurgi*.

Fredag 16. maj kl. 20.00 og 21.30

Fuldmåneaften i planetariet: *Under Cheops stjernehimmel*. Ægyptiske himmelmyter v/ planetarieinspektør Aase Roland Jacobsen med musik af Mozart under Cheops Stjernehimmel.

Tirsdag 20. maj kl. 19.30

Jydsk Medicinhistorisk Selskab: 1) Generalforsamling. 2) Museumsinspektør Morten Skydsgaard: *Medicinhistorie på Steno Museet*. 3) Professor Jørgen Lyngby: *100-året for den første danske Nobelpris*.

Lørdag 14. juni kl. 20.00 og 21.30

Fuldmåneaften i planetariet: *Sommerhimlen*. Fortælling om sommerhimlen med musik under stjernerne.

Museet er lukket hver mandag, også 2. påskedag og 2. pinsedag.